REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
01 4735 550
gp@zagovornik-rs.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Podpisnik:Miha Lobnik
Izdajatelj certifikata:Republika Slovenija
Serijska št. certifikata:6d 0f 14 5e 00 00 00 00
Datum poteka certifikata:16.01.2022
Datum in čas podpisa:22:22, 23.04.2020
Referenčna številka:0701-5/2020/6

Državni zbor
Poslanke in poslanci
Šubičeva ulica 4
p. p. 636; 1102 Ljubljana
E: gp@dz-rs.si

Številka: 0701-5/2020/6
Datum: 23. 4. 2020

Zadeva: **Priporočila Zagovornika načela enakosti v zvezi s Predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (EPA 1122-VIII)**

Zveza: Priporočila Zagovornika načela enakosti glede nadaljnjih ukrepov za blaženje posledic epidemije COVID-19 z namenom preprečevanja in odprave diskriminacije (0701-5/2020/1) z dne 10. 4. 2020

Spoštovani,

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je 10. 4. 2020 Vladi Republike Slovenije posredoval priporočila v zvezi s sprejetim Zakonom o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (v nadaljevanju: ZIUZEOP). Zagovornik je na podlagi druge, šeste in sedme alineje 21. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD)[1] podal štirinajst (14) priporočil. Pri tem se je v skladu s svojimi zakonskimi pristojnostmi osredotočil na vprašanje enake obravnave vseh oseb ne glede na njihove osebne okoliščine ter na vprašanje potreb oseb, ki so jih ali bi jih lahko posledice epidemije prizadele bolj kot druge zaradi določene njihove osebne okoliščine (prilogi 2, 3).

Zagovornik obvešča zakonodajalca, v kolikšni meri so priporočila Zagovornika vključena v besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (EPA 1122-VIII) (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je v zakonodajni postopek 22. 4. 2020 posredovala Vlada Republike Slovenije.

Ugotavljamo, da Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (EPA 1122-VIII):

- Štirih (4) Zagovornikovih priporočil ne vključuje;
- delno vključuje osem (8) Zagovornikovih priporočil;
- v celoti vključuje dve (2) priporočili Zagovornika.

Zagovornik zakonodajalcu oziroma predlagatelju zakona predlaga, da priporočila Zagovornika št. 0701-5/2020/1 (z dne 10. 4. 2020) ponovno preuči in jih vključi v zakon.

Lep pozdrav,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

[1] Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg

Poslano:
- naslovniku,
- zbirka dok. gradiva.

V vednost:

- Vlada Republike Slovenije (gp.gs@gov.si)
- Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije (gp.kpv@gov.si)
- Svetnicam in svetnikom Državnega sveta (gp@ds-rs.si)

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (gp.mddsz@gov.si)
- Ministrstvo za finance (gp.mf@gov.si)
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (gp.mgrt@gov.si)
- Ministrstvo za infrastrukturo (gp.mzi@gov.si)
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (gp.mizs@gov.si)
- Ministrstvo za javno upravo (gp.mju@gov.si)
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (gp.mkgp@gov.si)
- Ministrstvo za kulturo (gp.mk@gov.si)
- Ministrstvo za notranje zadeve (gp.mnz@gov.si)
- Ministrstvo za obrambo (glavna.pisarna@mors.si)
- Ministrstvo za okolje in prostor (gp.mop@gov.si)
- Ministrstvo za pravosodje (gp.mp@gov.si)
- Ministrstvo za zdravje (gp.mz@gov.si)
- Ministrstvo za zunanje zadeve (gp.mzz@gov.si)

- Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (info@varuh-rs.si)

Priloga:

1. Utemeljitev strokovne službe Zagovornika načela enakosti k Priporočilu Zagovornika št. 0701-5/2020/6 z dne 23. 4. 2020
2. Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede nadaljnjih ukrepov za blaženje posledic epidemije Covid-19 z namenom preprečevanja in odprave diskriminacije (0701-5/2020/1) z dne 10. 4. 2020
3. Utemeljitev strokovne službe Zagovornika načela enakosti k priporočilu št. 0701-5/2020/1 z dne 10. 4. 2020

UTEMELJITEV STROKOVNE SLUŽBE ZAGOVORNIKA NAČELA ENAKOSTI K PRIPOROČILU ŠT. št. 0701-5/2020/6

V nadaljevanju je navedeno, katera priporočila Zagovornika na Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije Covid-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP) v Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (EPA 1122-VIII): 1. niso vključena, 2. so le delno vključena in 3. so vključena v celoti.

1. V predlog novele ZIUZEOP niso vključena naslednja priporočila Zagovornika:

Priporočilo Zagovornika št. 4 - Subvencija za prehrano učencev in dijakov:

Predlog novele ZIUZEOP ne vključuje izplačila subvencije učencem in dijakom za prehrano med zaprtjem vzgojno-izobraževalnih zavodov.

Zagovornik priporoča, da se učencem in dijakom med zaprtjem vzgojno-izobraževalnih zavodov zagotovi izplačilo subvencije za prehrano (glej priporočilo Zagovornika št. 4).

Priporočilo Zagovornika št. 11 - Finančna pomoč prejemnikom in izvajalcem osebne asistence:

Predlog novele ZIUZEOP ne vključuje priporočila Zagovornika, naj se solidarnostni dodatek zagotovi tudi vsem upravičencem do osebne asistence (v nadaljevanju: OA), sorazmerno glede na njen dodeljen obseg (glej priporočilo Zagovornika št. 11). Ta učinek sedaj velja le za nekatere upravičence do osebne asistence, če so to, hkrati tudi osebe s statusi po 6., 7. ali 8. točki prvega odstavka novega 58.a člena**.**

Zagovornik priporoča, da se solidarnostni dodatek dodeli vsem upravičencem do osebne asistence.

Tudi posebni dodatek za delo v rizičnih razmerah gre po ZIUZEOP le osebnim asistentom, ki so v delovnih razmerjih, ne pa tistim, ki delujejo kot samostojni podjetniki, ali tistim, ki prek pogodbenih oblik dela začasno nadomeščajo odsotne osebne asistente.

Zagovornik priporoča poseben dodatek za delo v rizičnih razmerah za vse osebne asistente.

Priporočilo Zagovornika št. 12 - Pomoč domovom za starejše:

V predlog novele ZIUZEOP ni vključena podpora domovom za starejše in drugim zavodom.

Zagovornik priporoča dodatno pomoč za zagotavljaje kadra, tehnične in zaščitne opreme in drugih pogojev za soočanje z epidemijo ter preprečevanje negativnih posledic socialne izolacije uporabnikov domovom za starejše, **drugim javnim socialnovarstvenim zavodom ter ostalim izvajalcem socialno-varstvenih storitev** (glej priporočilo Zagovornika št. 12).

Priporočilo Zagovornika št. 14 - Pomoč tujcem, ki v RS bivajo na podlagi ZIUZEOP:

Priporočilo Zagovornika glede tujcev, ki v Sloveniji zakonito prebivajo na podlagi ZIUZEOP, ni vključeno. Gre za pravico do nujnega zdravstvenega varstva ter pravico do osnovne oskrbe v obliki denarne socialne pomoči storitev (glej priporočilo Zagovornika št. 14).

Zagovornik priporoča, da se tem tujcem zagotovi iste pravice, ki sicer pripadajo tistim tujcem, ki jim je v skladu z Zakonom o tujcih dovoljeno zadrževanje v Republiki Sloveniji.

2. V predlog novele ZIUZEOP so delno vključena naslednja priporočila Zagovornika:

Priporočilo Zagovornika št. 1 – Posebna pomoč enostarševskim družinam:

Predlog novele ZIUZEOP v 16. členu z novim 4. odstavkom 58.a člena daje (manjši) enkratni solidarnostni dodatek tudi najranljivejšim prejemnikom otroškega dodatka v prvem do šestem dohodkovnem razredu. Enkraten dodatek gre po 5. odstavku novega 58.a člena tudi rejnikom. Predlagani ukrepi pomenijo enkraten, razmeroma nizek znesek, ki bo izplačan šele do 30. junija, zato ne more dovolj kompenzirati presečnega učinka vseh neugodnosti, ki praviloma prizadanejo hranitelja. Predlagatelj je tako le delno vključil priporočilo Zagovornika glede zagotovitve dodatne finančne pomoči enostarševskim družinam.

Zagovornik predlaga dvig višine otroškega dodatka posebej za enostarševske družine, (za vsakega otroka) in za ves čas trajanja krize oziroma uvedbo druge dodatne oblike denarne pomoči (glej priporočilo Zagovornika št. 1).

Priporočilo Zagovornika št. 2 - Pomoč družinam z otroki s posebnimi potrebami:

16. člen Predloga novele ZIUZEOP širi krog upravičencev do enkratnega solidarnostnega dodatka na dodatne ranljive skupine oseb. Med temi so po 3. točki prvega odstavka novega 58.a člena tudi "upravičenci do dodatka za nego otroka po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke". Priporočilo Zagovornika je bilo v tem delu le delno vključeno, saj gre le za enkraten, razmeroma nizek znesek, ki ne more povsem kompenzirati povečanih življenjskih stroškov ter hkrati znižanih dohodkov staršev v času trajanja epidemije.

Zagovornik priporoča povišanje mesečnega dodatka za nego otroka za čas trajanja ukrepov (glej priporočilo Zagovornika št. 2).

Priporočilo Zagovornika št. 5 - Pomoč najemnikom stanovanj in
Priporočilo Zagovornika št. 6 - Pomoč prejemnikom stanovanjskih posojil:

Predlog novele ZIUZEOP širi krog upravičencev do državnih pomoči, tudi na področju socialnega varstva, pravic iz javnih sredstev in uveljavljanja pravic iz naslova starševskega varstva, s tem pa odgovarja tudi na finančne težave najemnikov, čeprav le delno. Predlog novele ZIUZEOP določa začasne ukrepe v zvezi s sodnimi in upravnimi postopki, ki trenutno onemogočajo deložacije, čeprav le posredno in v času trajanja ukrepov. Stanovanjski zakon sicer omogoča upoštevanje okoliščin, zaradi katerih najemodajalec ne more odpovedati najemne pogodbe najemniku, kamor bi lahko po mnenju MOP šteli tudi COVID-19, vendar ne izrecno, prav tako je to stvar presoje sodišča. Po Zakonu o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev bodo banke lahko odobrile odlog plačila obveznosti fizičnim osebam. Zagovornik ugotavlja, da sta bila 7. in 8. priporočilo delno vključeni.

Zagovornik priporoča namensko pomoč najemnikom stanovanj (subvencije, odpis najemnine oziroma odloženo plačilo), zakonsko omejitev možnosti prekinitev najemnih pogodb in deložacij ter državno pomoč prejemnikom stanovanjskih posojil (glej priporočili Zagovornika št. 5 in 6).

Priporočilo Zagovornika št. 7 - Dodatna pomoč brezposelnim osebam:

S predlaganim 61.a členom je uveden nov institut začasnega nadomestila plače zaradi izgube zaposlitve v višini 513,64 evrov bruto mesečno, do katerega bodo upravičene osebe, ki jim je od 13. 3. 2020 prenehala pogodba o zaposlitvi in ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev nadomestila za brezposelnost (po Zakonu o urejanju trga dela). Nadomestilo se uveljavlja z vlogo, oddano v času trajanja začasnih ukrepov, ki se ji priloži odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali pogodba o zaposlitvi, sklenjena za določen čas. V času priznanja nadomestila (torej ukrepov - to je do 31. 5. 2020) je oseba vključena tudi v obvezna socialna zavarovanja. S tem je delno vključeno priporočilo Zagovornika.

Zagovornik ob tem predlaga še enkratni solidarnostni dodatek za vse brezposelne po zgledu solidarnostnega dodatka za upokojence (glej priporočilo Zagovornika št. 7).

Priporočilo Zagovornika št. 8 - Dodatna pomoč občinam za brezdomne osebe:

32. člen Predlog novele ZIUZEOP v 54. členu Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2020 in 2021 zvišuje povprečnino občinam iz 589,11 evrov na 623,96 evrov. Priporočilo iz 8. točke glede zagotovitve nadomestila oziroma povračilo stroškov občinam, ki so za namen zajezitve epidemije in blaženje njenih posledic sprejele dodatne ukrepe za brezdomce, je bilo delno vključeno, saj povprečnina omogoča izvajanje dodatnih ukrepov, vendar predlog višje povprečnine ne določa namenskosti porabe sredstev, niti je ne spodbuja.

Zagovornik predlaga, da se stroški za potrebe urejanja položaja brezdomcem občinam povrnejo namensko (glej priporočilo Zagovornika št. 8).

Priporočilo Zagovornika št. 9 - Pomoč študentom, dijakom in udeležencem izobraževanja odraslih:

V skladu s šestim odstavkom 15. člena predloga novele ZIUZEOP naj bi bili do solidarnostnega dodatka upravičeni vsi študenti, tudi t.i. izredni študenti (z veljavnim četrtim odstavkom 58. člena ZIUZEOP le "redni študenti"). Dodaja se pogoj, da študenti niso bili vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi 14., 15., 16., 17., in 25. člena ZPIZ-2. Priporočilo Zagovornika je delno vključeno.

Zagovornik priporoča višji mesečni dodatek, dodeljen za čas trajanja razmer; posebej višji dodatek ranljivim skupinam študentov ter upravičenost do dodatka ne glede na pogoj stalnega bivališča v RS (tujci v RS in slovenski študenti v tujini) (glej priporočilo Zagovornika št. 9).

Priporočilo Zagovornika št. 10 - Pomoč staršem/skrbnikom oseb s posebnimi potrebami:

Po 16. členu predloga novele ZIUZEOP so do enkratnega solidarnostnega dodatka po 1., 5. in 6. točki prvega odstavka novega 58.a člena upravičeni tudi »družinski pomočniki po zakonu, ki ureja socialno varstvo«, »upravičenci do delnega plačila za izgubljeni dohodek po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, za mesec april;« ter »upravičenci do nadomestila po 5. in 8. členu Zakona o socialnem vključevanju invalidov«. Priporočilo Zagovornika je v tem delu delno vključeno. Učinek prek gornjih kategorij naključno doseže nekatere osebe, ki so začasno vzele svojce iz socialnovarstvenih zavodov v domačo oskrbo, vendar ne vseh**.**

Zagovornik predlaga prenos dodatka za pomoč in postrežbo neposredno skrbnikom ali uvedbo posebnega skrbstvenega dodatka (glej priporočilo Zagovornika št. 10).

3. V predlogu novele ZIUZEOP so vključena naslednja priporočila Zagovornika:

Priporočilo Zagovornika št. 3 - Pomoč samozaposlenim staršem, ki delajo za polovični delovni čas:

Zakonodajalec s predlaganim 9. členom v 1. alineji prvega odstavka 34. člena ZIUZEOP razširja krog upravičencev do izredne pomoči v obliki mesečnega temeljnega dohodka, ki je po novem v sorazmernem delu na voljo tudi samozaposlenim staršem, ki delajo za polovični delovni čas zaradi starševstva in so zavarovani na podlagi 15. člena ZPIZ-2, kot tudi na podlagi 19. člena istega zakona. Z 11. členom Predloga novele ZIUZEOP se drugi odstavek 37. člena dopolni tako, da bodo lahko do pomoči upravičeni tudi samozaposleni, ki v letu 2019 ali v delu leta 2020 niso poslovali in s tem daje podlago za izračun upada njihovih prihodkov. To vključuje tudi samozaposlene, ki so v letu 2019 ali 2020 morda koristili materinski, očetovski in/ ali starševski dopust, hkrati pa njihov način izračuna upada dohodka izrecno ureja nov tretji odstavek 37. člena.

Predlog zakon vključuje priporočilo Zagovornika.

Priporočilo Zagovornika št. 13 - Odprava razlikovanja pri pogoju plačanih zapadlih davčnih obveznosti:

Predlog novele ZIUZEOP z 9. členom spreminja in dopolnjuje 34. člen ZIUZEOP v dosedanjem četrtem odstavku, ki postane nov peti odstavek, tako, da se pri uveljavljanju izredne pomoči v obliki mesečnega temeljnega dohodka dosedanji pogoj plačanih zapadlih davčnih obveznosti za posameznike »na dan uveljavitve tega zakona« nadomesti z besedilom »na dan vložitve vloge«. Določba se uporablja tudi retroaktivno.

Predlog zakona vključuje priporočilo Zagovornika.